

RIIGIKOGU KANTSELEI 2017. AASTA TEGEVUSARUANNE

I. SISSEJUHATUS

Riigikogu on põhiseaduslik institutsioon, mille peamiseks tegevusvaldkonnaks on seadusandliku võimu teostamine.

Riigikogu tegevuse eesmärgiks on tagada Eesti Vabariigi jätkusuutlik areng, ühiskonnas kehtiv stabiilne õiguskord ja täitevvõimu funktsioneerimine Riigikogu järelevalve all ning seadusi täites.

Riigikogu võtab vastu seadusi, teostab järelevalvet täitevvõimu üle, otsustab eelarve üle ja peab lahendama muid riigieluga seotud küsimusi, mis ei ole antud põhiseadusega Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, teiste riigiorganite ja kohalike omavalitsuste otsustada.

Riigikogul on 101 liiget. Riigikogu töö toimub peamiselt Riigikogu täiskogu istungitel, komisjonides, fraktsioonides ja välisdelegatsioonides. Riigikogus on 11 alatist komisjoni ja 3 erikomisjoni. Vastavalt vajadusele moodustatakse probleem- ja uurimiskomisjone. 2017.a moodustati kaks probleemkomisjoni: Riigikogu probleemkomisjon rahvastikukriisi lahendamiseks ja Riigikogu probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks.

Riigikogu tegevust reguleerivad Eesti Vabariigi põhiseadus, Riigikogu kodu- ja töökorra seadus, välissuhtlemisseadus, Riigikogu liikme staatuse seadus, Riigikogu valimise seadus, Euroopa Parlamendi valimise seadus, rahvahääletuse seadus, samuti Riigikogu otsused välisdelegatsioonide ja komisjonide moodustamise kohta.

Riigikogu Kantselei (registreerimisnumber 74000101) eesmärk on Riigikogule tema põhiseaduslike funktsioonide täitmiseks vajalike tingimuste loomine.

Kantselei ülesanneteks on nõustada Riigikogu, tema juhatust, komisjone, fraktsioone ja Riigikogu liikmeid, tagada asjaajamine, tagada organisatsioonilised, majanduslikud ja tehnilised tingimused Riigikogu, tema juhatuse, komisjonide, fraktsioonide ja Riigikogu liikmete tööks ning osutada kaasabi Riigikogu suhtlemisel teiste institutsioonidega nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt ja korraldada Riigikogu liikmete ametihüvedega seonduvat.

Riigikogu Kantselei ülesanneteks on ka Eesti Vabariigi Ülemnõukogu XII koosseisu ning Riigikogu VII, VIII ja IX koosseisu liikmetele pensioni maksmine (kuni detsember 2017.a) ning Vabariigi Valimiskomisjoni ja elektroonilise hääletamise komisjoni ning Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni teenindamine.

Vabariigi Valimiskomisjon (registreerimisnumber 70008256) on valimisseaduste alusel töötav komisjon, kelle ülesandeks on Vabariigi Presidendi, Riigikogu, Euroopa Parlamendi, kohalike omavalitsuste volikogude, Riigikogu juhatuse valimiste ning rahvahääletuste ettevalmistamine ja läbiviimine. Seejuures lahendab Vabariigi Valimiskomisjon valimiskaebusi.

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni (registreerimisnumber 70009043) ülesandeks on kontrollida erakonna, valimisliidu ja üksikkandidaadi tegevuse vastavust erakonnaseaduses sätestatud nõuetele.

II. PEAMISED TEGEVUSED

Strateegilised eesmärgid aastani 2019

Riigikogu on Eesti rahvaesindus, ainus vahetult rahva poolt valitud riigiorgan. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 59 kohaselt kuulub Riigikogule seadusandlik võim. Seaduste vastuvõtmise kaudu kujundab Riigikogu Eesti õiguskorda. Põhiseaduse ja seadustega ettenähtud vahendite (arupärimised, küsimused, uurimiskomisjonid jms) abil kontrollib Riigikogu täitevvõimu teostamist. Riigikogu pädevusse kuulub põhiseaduse järgi ka eelarve vastuvõtmine, mis tähendab, et Riigikogu määrab kindlaks riigi ülesannete täitmiseks eraldatavate vahendite suuruse. Kokkuvõtvalt: Riigikogul on Eesti põhiseadusega kindlaks määratud riigikorralduses keskne asend ning tema olemasolust ja tegevusest sõltub Eesti Vabariigi kui demokraatliku ja sotsiaalse õigusriigi jätkusuutlik areng ning igapäevane põhioiguste ja -vabaduste tagatus.

Riigikogu Kantselei on loodud toetamaks Riigikogu tema põhiseaduslike ülesannete täitmisel ning hoidmaks parlamentaarset järjepidevust. Kantselei ülesanded on sätestatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses. Kantseleil ei ole iseseisvaid eesmärke, s.t eesmärke, mis ei oleks seotud Riigikogu tegevusega. Kantselei tegevusvaldkondadeks on Riigikogu, selle allorganite ning Riigikogu liikmete ja fraktsioonide nõustamine ja teenindamine. Täiendavate ülesannetena on Riigikogu Kantseleile pandud ka Vabariigi Valimiskomisjoni ja elektroonilise hääletamise komisjoni ning Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni teenindamine.

Vabariigi Valimiskomisjoni eesmärk on tagada Vabariigi Presidendi, Riigikogu, Euroopa Parlamendi, kohalike omavalitsuste volikogude, Riigikogu juhatuse valimiste ning rahvahääletuste ettevalmistamine ja läbiviimine. Valimisseadustele tuginedes ei anna Vabariigi Valimiskomisjon aru Riigikogule.

Lähtudes *Riigikogu valimise seaduse* muudatusest alustas 01.01.2017.a Riigikogu Kantselei iseseisva struktuuriüksusena tegevust Riigi valimisteenistus, mis tagab valimiste seadusekohase korraldamise riigi tasandil.

2016.a loodi *Arenguseire seaduse* alusel Arenguseire Keskus (*Keskus*), mille käivitamine algas 2017.aastal. Keskus tegeleb Eesti ühiskonna pikaajaliste arengute tuvastamise ja analüüsi ning nende põhjal arengustsenaariumite koostamisega

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni eesmärk on aidata kaasa erakondade tulude ja kulude seaduslikkuse ja läbipaistvuse tagamisele. Komisjoni tegevusaruanne on toodud tagapool eraldi osana.

Seaduste vastuvõtmine ja parlamentaarne kontroll

Riigikogu võttis 2017. aastal (*kevadistungjärk 09.01.–15.06.2017; sügisistungjärk 11.09.–21.12.2017*) vastu 169 õigusakti, sh 122 seadust, 46 otsust ja 1 avalduse.

Kevadistungjärgul toimus 71 istungit, sügisistungjärgul toimus 48 istungit, kokku toimus 2017. aastal 119 korralist istungit.

Erakorraline istungjärk toimus 19.06.2017.

Kollektiivseid pöördumisi võeti menetlusse 10:

1. Lisame riigipüha. Lisame puhkepäeva, kui rahvuspüha või riigipüha langeb nädalavahetusele.

2. Peatame veipimise võrdsustamise suitsetamisega.
3. Balti riikide vahelise Rail Balticu lepingu allkirjastamine 31. jaanuaril on praegusel kujul lubamatu!
4. Hoolduskindlustuse loomine.
5. Aita Linnahalli seinamaaling lõpuni viia ja säilitada.
6. Poliitikud ei või istuda kahel toolil.
7. Keelustada Eestis GMO-kultuuride kasvatamine.
8. Viia läbi II samba väljamaksete reform: maksimaalne kasu kogutud säästudest.
9. Patarei merekindlus on ohus.
10. Aita lõpetada seaduslikud veelindude tapatalgud.

Riigikogu istungitel toimus 9 olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu:

1. Välispoliitika arutelu.
2. Kus on metsas tasakaal?
3. Eesti majanduspoliitilised valikud - ohud ja võimalused ettevõtluks.
4. Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise prioriteedid.
5. Kutsehariduse hetkeolukord ja arengusuunad.
6. Eesti demokraatia ohud ja väljakutsed.
7. Eesti Kodanikuühiskonna Arengu-kontseptsiooni rakendamine.
8. Ida-Virumaa tuleviku-perspektiivid.
9. Kuidas tulla toime kriisidega põllumajanduses?

Riigikogu arutas Vabariigi Valitsuse poolt esitatud kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 ja energiamajanduse arengukava aastani 2030.

Valitsusliikmed ja muud ametiisikud esinesid Riigikogu ees 10 aruande, ettekande või ülevaatega:

1. Ülevaade teadus- ja arendustegevuse olukorrast ning valitsuse poliitikast selles valdkonnas. Ettekandja peaminister Jüri Ratas.
2. "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020". 2016. aasta täitmise aruanne. Ettekandja kultuuriminister Indrek Saar.
3. "Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018". 2016. aasta täitmise aruanne. Ettekandja justiitsminister Urmas Reinsalu.
4. Eesti Panga 2016. aasta aastaaruanne. Ettekandja Eesti Panga president Ardo Hansson.
5. Finantsinspektsiooni 2016. aasta aastaaruanne. Ettekandja Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler.
6. "Spordipoliitika põhialused aastani 2030". 2016.-2017. aasta täitmise aruanne. Ettekandja kultuuriminister Indrek Saar.
7. Ülevaade avaliku teenistuse 2016. aasta aruandest. Ettekandja riigihalduse minister Jaak Aab.
8. Ettekanne "Õiguspoliitika arengusuundade aastani 2018" elluviimise kohta. Ettekandja justiitsminister Urmas Reinsalu.
9. Ülevaade riigi vara kasutamisest ja säilimisest 2016.–2017. aastal. Ettekandja riigikontrolör Alar Karis.
10. Ülevaade Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel. Ettekandjad peaminister Jüri Ratas, Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees Toomas Vitsut.

Riigikohtu esimees Priit Pikamäe esitas Riigikogule ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta.

Riigikogu ees esineti 2 korral poliitilise avalduse ja umbusaldusavalduse nõudega:

1. 45 Riigikogu liikme esitatud kirjalik nõue umbusalduse avaldamiseks rahandusminister Sven Sesterile.
2. Peaminister Jüri Ratase poliitiline avaldus seoses 2018. aasta riigieelarve seaduse üleandmisega.

2017. aastal arutas Riigikogu 3 õiguskantsleri ettepanekut ja ettekannet:

1. Õiguskantsleri 2016–2017. aasta tegevuse ülevaade.
2. Ettepanek tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlla viimiseks.
3. Ettepanek sotsiaalhoolekande seaduse § 47 lõike 3 Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlla viimiseks.

Lisaks Riigikogu poolt vastuvõetud õigusaktidele kujundas Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon 2017. aastal 26 seisukohta Euroopa Liidu õigusaktide eelnõude, pakett-eelnõude ja muude dokumentide kohta. Eelnõude kohta esitasid Riigikogu alatised komisjonid Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonile 34 arvamust. Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise raames töötas Riigikogu Eesti eesistumise programmi ja selle juurde kuulunud üle 350 teemalehega.

Riigikogu liikmed esitasid Vabariigi Valitsuse liikmetele, õiguskantslerile, riigikontrolörile ja Eesti Panga presidendile kokku 122 arupärimist, (millest tagastati 14 arupärimist) ja 73 kirjalikku küsimust. Riigikogu liikmed edastasid Riigikogu juhatusel 219 taotlust valitsusliikmetele küsimuste esitamiseks infotunnis.

Parlamendi- ja parlamentarismialase teadlikkuse tõstmine

Parlamendialase teadustöö edendamiseks korraldab Riigikogu Kantselei igal aastal August Rei parlamendiuuringu stipendiumikonkurssi. Stipendium antakse parlamendi-, parlamentarismi- või Eesti parlamentaarsete kogude alase magistri- või doktoritöö kirjutajale. 2017. aasta kevadel välja kuulutatud konkursil anti stipendium kahele Tartu Ülikooli üliõpilasele.

2017. aastal tehti stipendiumikonkursi raames üliõpilastööde autoritele väljamakse kogusummas 2 080 eurot.

Tartu Ülikooli võrdleva poliitika magistrant Kristiine Järvan kirjutas magistritöö teemal „Avatus valimisvõitlusele Eesti 2015. aasta parlamendivalimistel ning suhe sotsiodemograafiliste tunnuste, hoiakute ja erakondlike eelistustega“. Magistritöös analüüsitakse, milliste valijate häälte eest Eesti parlamendivalimistel tegelikkuses konkureeritakse.

Tartu Ülikooli õigusteaduskonna magistrant Vladimir Svet kirjutas magistritöö teemal „Riigikogu isekorraldusõigus ajaloolises ja võrdlevas perspektiivis“. Magistritöös otsitakse vastust küsimusele, milliseid sõltumatu otsustusi Riigikogu enesekorraldusõigus põhiseaduse kohaselt peaks hõlmama ja milliseid praktikas hõlmab. Magistritöö keskendub ka konkreetsete enesekorraldusõiguse aspektide (Riigikogu institutsionaalne-, administratiivne- ja finantsautonoomia) analüüsimisele.

Järgmine stipendiumikonkurss on kavas välja kuulutada 2018. aasta kevadel ja ühtlasi pikendada kandideerimisaega 2018. aasta sügiseni, kuna mitmetes ülikoolides ei esitata enam

magistriõppekavadesse kandideerimisel magistritöö kavandeid ja projekte, vaid teadustöö teemavalik tehakse kraadiõppes õppimisel.

Parlamentaarne koostöö rahvusvahelisel tasandil

2017.aastal käis **Riigikogu esimees** 27.02. – 01.03. ametlikul visiidil Iirimaal, kus teda saatsid Riigikogu liikmed Monika Haukanõmm ja Kalvi Kõva ning 2.-4.10 Sloveenias, kus osalesid ka Marko Pomerants ja Keit Pentus-Rosimannus. Aasta jooksul toimus kaks NB8 spiikrite visiiti: 19.-22.03. Gruusiasse ja 26.-28.06. Washingtoni. Riigikogu esimees osales ka 23.-24.04 Bratislavas toimunud EL parlamentide spiikrite konverentsil. 21.-23.08 toimus traditsiooniline NB8 spiikrite kohtumine Lillehammeris.

Jaanuaris tegi Eestisse ametliku visiidi Iisraeli Knesseti esimees, mais Ungari parlamendi esimees. Oktoobris oli Eestis töövisiidil Austraalia Esindajate Koja esimees. Lisaks osalesid novembris toimunud Balti Assamblee 36. istungjärgul Läti ja Leedu parlamentide esimehed.

NATO Parlamentaarse Assamblee (NATO PA)

2017. aastal oli NATO PAs suure tähelepanu all ametisse astunud president Trumpi administratsiooni välis- ja kaitsepoliitiliste prioriteetide kujunemine ja poliitika elluviimine, samuti NATO vägede eelpaigutamine Balti riikidesse ja Poolasse. Märtsis külastas Eestit NATO PA kaitse- ja julgeolekukomitee delegatsioon, väljasõiduistungis raames arutati Tallinnas regionaalseid julgeolekuväljakutseid Varssavi tippkohtumise järel. Maikuu Gruusias toimunud kevadistungist võttis osa kogu Eesti delegatsioon, kõne all oli lisaks Gruusia välis- ja julgeolekupoliitikale ning majandusreformidele ja demokraatia ja õigusriigi olukorrale ka ballistiliste rakettide kasutamise temaatika ning NATO ja ELi koostöövõimalused kaitseküsimustes. Oktoobris Bukarestis toimunud aastaistungis peateemaks kujunes Musta mere piirkonna julgeolek ning Venemaaga seonduv. Bukarestis kohtus esimest korda NATO PA noortele suunatud haridusteemaline töögrupp (*Working Group on Education and Communication about NATO*), kus Eesti delegatsiooni esindab Marko Mihkelson. Detsembris toimunud parlamentaarsel transatlantilisel foorumil tekitasid enim elavat arutelu president Trumpi administratsiooni õppetunde ja tulevikku ning USA vaadet Venemaa sise- ja välispoliitikat käsitletud sessioonid. Mitmel korral tõusetus ka Euroopa kaitsekoostöö küsimus. USA peab oluliseks sõjalise mobiilsuse arendamist Euroopas. Bukarestis valiti Hannes Hanso teadus- ja tehnoloogiakomitee tehnoloogia trendide ja julgeoleku alakomitee esimeheks.

Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee (ENPA)

Strasbourggi osaistungite olulisemad teemad olid ränne, meediavabadus Euroopas, demokraatlike institutsioonide toimimine Türgis, Ukrainas ja Aserbaidžaanis ning inimõiguste olukord Süürias. Päevakajaliste teemadena arutati murettekitavaid arenguid Ungaris ja poliitilise lahenduse leidmist Kataloonia kriisile. Riigikogu ratifitseeris septembris Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni ehk Istanbuli konventsiooni, mis allkirjastati juba 2014. aastal.

Aasta alguses valiti Eesti delegatsiooni juht Marianne Mikko üheks ENPA asepresidendiks ning ta kuulub ka ENPA bürosse ja naistevastase vägivalla vastu võitlemise parlamentaarsesse võrgustikku. Marianne Mikko valiti ka juunis tagasi monitooringukomitee Türgi kaasraportööriks. Raport keskendub Türgi olukorrale demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste tagamisel ning hindab Türgi arengut ENPA resolutsioonide täitmisel. ENPA tegi pretsedenditu otsuse ja toetas Türgi raporti järeldust, et inimõiguste olukord Türgis on halvenenud ning hääletas otsuse poolt avada uuesti Türgi monitooring. Kunagi varem pole ühtki riiki viidud järelmonitooringust tagasi monitooringusse. Oktoobris valiti delegatsiooni liige Eerik-Niiles Kross monitooringukomitee Ukraina kaasraportööriks. Monitooringukomitee raportööridena

kuuluvad Marianne Mikko ja Eerik-Niiles Kross ka monitooringukomitee Euroopa Nõukogu liikmesriikide vaheliste konfliktide alakomiteesse. Andres Herkel on kultuuri-, teadus-, haridus- ja meediakomitee raportöör teemal „Efektiivse interneti haldamise koordineerimine“. Oktoobris määrati ta Ukraina haridusseaduse kiirraporti koostajaks. 2017. aastal valiti ka ENPA delegatsiooni koordineerimisel Eesti esindajaks Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komiteesse tagasi kohtuarst Marika Väli. Olulisteks teemadeks olid 2017. aastal ENPAs veel korrupsioon ja ENPA protseduurireeglite muutmine, et oleks võimalik ENPA presidenti tagandada. Kõik Eesti delegatsiooni liikmed kirjutasid alla algatusele, mis nõudis sõltumatu, erapooletu ja välise uurimisorgani loomist, et ENPA liikmete vastu esitatud korrupsioonisüüdistusi uurida. Delegatsiooni juht Marianne Mikko ja liige Jaak Madison osalesid Türgi põhiseadusreferendumi vaatlusmissioonil ning Eerik-Niiles Kross osales ENPA vaatlejana Serbia presidendivalimiste vaatlusmissioonil.

Balti Assamblees oli Eesti 2017.aastal eesistujamaa ja meie prioriteetid eesistumise ajal olid: Balti riikide julgeoleku- ja kaitsekoostöö tugevdamine: energiaturu, transpordi ja taristu kõikehõlmav käsitus; teadus- ja innovatsioonisõbraliku keskkonna loomine.

Tähtsa sündmusena võib esile tõsta Balti- ja Põhjamaade ühist julgeolekualast parlamentaarset seminari Tallinnas, kus kõne all oli ühine Balti riikide tegevus kaitsetaristu arendamiseks, ühised sõjalised hanked kahe- ja kolmepoolses formaadis ja parlamentaarne järelevalve Balti Assamblee soovitude elluviimise üle antud valdkonnas. Laialdast arutelu tõstatas ka piirihalduse küsimus, kuna kõikide huvides on, et meie riikide piirid oleksid stabiilsed ja turvalised. Põhjamaad panustasid omalpoolt tuues esile kohustuslike kodaniku- ja patriootilise hariduse ja erikursuste läbiviimise koolides.

Majanduskomisjon arutas madala süsinikuemissiooniga majanduse väljakutseid Baltimaades, energiaturuga seonduvaid probleeme ja elektrivõrgustike sünkroniseerimist. Tartus toimus haridusministeeriumi toetusel ümarlaud, kus olid kõne all kutse- ja kõrgkooli lõputunnistuste vastastikune tunnustamine Baltimaades, kutseharidus üldiselt ja tööjõu paindlik turustamine. Aprillis toimus parlamentaarne seminar, kus kõneldi heade tavade vahetamisest pagulaste ja migrantide vastuvõtmisel ning nende lõimimise edendamiseks (sotsiaaltoetused, õigusabi jpm). Riigikogu konverentsisaalis toimus eesistumise egiidi all Balti Assamblee ja Balti Ministrite Nõukogu ühine teemakonverents, mis keskendus transpordi- ja taristuküsimustele: Rail Baltica, kiirteede võrgustik, intelligentsed transpordisüsteemid, lennundus- ja meretranspordi tulevik. Möödunud aasta parlamentide-vaheline korvpalliturniir toimus Pärnus. Võidukarika tõi koju Riigikogu meeskond.

Samuti toimus Baltimaade, Põhjamaade, GUAM PA ja Visegradi riikide traditsiooniline idapartnerluskonverents, kus oli päevakorras julgeolek ja koostöö väljaspool Euroopa Liitu.

Balti Assamblee ja Beneluxi parlament kirjutasid 2017.aasta kevadel alla koostööleppe järgmiseks kaheks aastaks.

Balti Assamblee aastaistung toimus novembri algul Riigikogus, kus tehti kokkuvõtteid eesistumisest. Balti Assamblee ja Balti Ministrite Nõukogu kirjutasid alla ühisavalduse ja BA teadusauhinna pälvis Eesti Geenikeskuse juhataja Andres Metspalu.

Läänemeremaade parlamentaarne konverents

Meie regionaalse julgeoleku tugevdamisel on väga olulisel kohal Eesti koostöö Läänemere piirkonnas. Kõigi Balti riikide huvides on veelgi tihedam läbikäimine Põhjamaade ja Poolaga. Koostööd Valgevenega esialgu aktiivselt ei plaanita, oodatakse ära, kas muudatused demokraatia arengus on püsivad või vaid hetkelise tähtsusega.

Eesti on esindatud Balti Assamblee delegatsiooni kaudu. Läänemeremaade 26. parlamentaarne konverents toimus 2017.aasta septembri algul Hamburgis ja oli pühendatud innovatiivsusele, jätkusuutlikule turismindusele ja koostööle Läänemere regioonis.

OSCE Parlamentaarses Assamblees (OSCE PA)

NB8 koostöö raames toimus läinud aastal kolm kohtumist. Tegu on traditsioonilise töövormiga alates aastast 2013, mis tagab parema koostöö Põhja-Balti liinil, eriti peale Brexitit, mil Põhja- ja Baltimaade omavaheline koostöö on veelgi suurema tähtsusega. Regulaarsed NB8 formaadis delegatsioonijuhtide kohtumised aktuaalsetes küsimustes, seisukohtade koordineerimised enne suuri istungeid, samuti ühiste strateegiate, dokumendieelnõude ja valitavatele ametikohtadele kandidaatide esitamise arutamist kindlustab paremaid positsioone.

Kogu aastat läbiv teema oli OSCE PA-s arutelu pagulaste ja põgenike teemadel, kuidas toime tulla pagulaste voogudega ja kuidas neid paremini ühiskonda integreerida. Euroopas on millegipärast sageli arvatud, et teised võtavad meie ühised väärtused ja põhimõtted üle kuidagi iseenesest mõistetavalt. Meie oma kogemus õpetab, et integratsioon on väga pikaajaline ja keeruline protsess. See nõuab kannatlikkust, lugupidamist, aga ka järjekindlust. Oluline teema oli ka Venemaa agressiooni hukkamõistmine Ukrainas ja Krimmis.

Eesti delegatsiooni seisukohad, mida delegatsiooni liikmed oma sõnavõttudes pidevalt toonitasid olid vajadus saavutada konkreetseid edusamme ja tulemusi inimõiguste- ja põhivabaduste edendamise osas, n-ö külmutatud konfliktide lahendamisele kaasa aitamine, OSCE läbimõeldud tegevus riigiüleste ohtude vastu astumisel, meedia- ja sõnavabaduse põhimõtete järgimine, vaba juurdepääs informatsioonile, s.h elektroonilisele meediale, suurem tähelepanu küberohtudele, jms.

Suvisel istungjärgul Minskis vastuvõetud resolutsioon keskendus Venemaa vastastele seisukohtadele Ukraina ja eriti Krimmi küsimustes. Vastu võeti 15 lisaresolutsiooni, milles mõisteti hukka inimõiguste rikkumised Valgevenes ja kutsuti üles tihendama koostööd regioonide erinevate organisatsioonide vahel, tagamaks turvalisust ja pagulaste õiguste kaitset. Kogu istungjärgu vältel olid päevakorras erilise teravusega Ukraina ja Venemaa vahelised konfliktid, olukord Taga-Kaukaasias ning pagulastulv Lõuna-Euroopa riikides, mis tekitab rea koostöös lahendamist vajavaid õiguslikke, religioosseid, majanduslikke ja humanitaarseid probleeme. Iga riigi välispoliitika prioriteediks on ju tema julgeolek – nii globaalne julgeolek, regionaalne julgeolek, aga eelkõige rahvuslik julgeolek. Eesti delegatsiooni seisukohad, mida delegatsiooni liikmed oma sõnavõttudes pidevalt toonitasid ja toonitavad: konkreetsete edusammude ja tulemuste saavutamise vajadus inimõiguste- ja vabaduste edendamise osas, n-ö külmutatud konfliktide lahendamisele kaasa aitamine, OSCE läbimõeldud tegevus riigiüleste ohtude vastu astumisel, meedia- ja sõnavabaduse põhimõtete järgimine, vaba juurdepääs informatsioonile, s.h elektroonilisele meediale, suurem tähelepanu küberjulgeolekust tulenevatele ohtudele, kuid kaitsta on vaja ka väikerahvaste huve ja kultuuri.

Riigikogu Parlamentide vahelise liidu (IPU) delegatsiooni esindajad osalesid 2017. aastal kahel üritusel. Märtsikuus toimus Bangladeshis 136. assamblee, mille plenaardebati peateema käsitles ebavõrdsuse vähendamist (*Redressing inequalities: Delivering on dignity and well-being for all*), kus tõdeti, et kiireid lahendusi ei ole, kuid vastutus probleemiga tegeleda lasub meil kõigil. Eesti jaoks IPU ühe olulisema väljundi ehk 12+ geopoliitilise grupi erakorralise teema valikul otsustas 12+ ühtselt toetada Ühendkuningriiki, Belgia ja Keeniat, mis kutsus üles kohesele rahvusvahelisele reageerimisele, et leevendada näljaprobleemi erinevates Aafrika ja Jeemeni piirkondades. IPU 137. Assamblee toimus 2017.a oktoobris Peterburis. Seoses kohalike valimistega ükski IPU delegatsiooni liige üritusel ei osalenud. Peasekretäride kohtumisel osales Riigikogu Kantselei direktor Peep Jahilo. 137. Assamblee peadebati teemaks oli erinevate usulahkude ja etniliste rühmade dialoogi parendamine kultuurilise mitmekesisuse ja rahu hoidmise eesmärgil (*Promoting cultural pluralism and peace through inter-faith and inter-ethnic dialogue*). Erakorraliseks teemaks valiti rohingjade väga halva kohtlemisega seotud humanitaarkriisi lõpetamine (*Ending the grave human crisis, persecution and violent*

attacks on the Rohingyas as a threat to international peace and security) ja neile oma kodumaale Myanmaris tagasipääsu võimaldamine.

Vahemere Liidu Parlamentaarse Assamblee (VLPA)

Itaalia oli VLPA eesistuja 2016. aasta maikuust kuni 2017. aasta mais Roomas toimunud plenaaristungini, kus teatavalt anti edasi Egiptusele, keda saadavad varasemast tuttavad probleemid nagu informatsiooni puudus ja üldise suhtluse killustatus. 2017. aastal oli varasemast tugevamalt tunda Euroopa Parlamendi (EP) esindatust ja aktiivsust erinevate teemade arutamisel. Komiteede kohtumisi toimus 2016. aastast rohkem, nende korraldamisel olid varasemast aktiivsemad ka Vahemere lõunakaldale jäävad riigid. 2017. aastal osalesid Eesti delegatsiooni liikmed Marko Šorin (Portugalis, Roomas) ja Henn Põlluaas (Roomas) kahel VLPA üritusel. 2017. aasta märtsis toimus Portugalis majandus-, rahandus-, sotsiaal- ja hariduskomitee esinaine Margarida Mano juhtimisel istung, mis keskendus haridusküsimustele ja kus tõdeti, et vaja on tegevusplaani Vahemere piirkonna innovatsiooni ning kõrgtehnoloogia õpetamise valdkonnas. 2017. aasta maikuus Roomas toimunud plenaaristungis raames toimusid ka kõigi viie komitee kohtumised, mis olid oma sisult ja kvaliteedilt erinevad. Assamblee teisel päeval toimunud plenaardebatt algas ELi välispoliitika kõrge esindaja Frederica Mogherini ettekandega, kus ta rõhutas Vahemere regiooni tähtsust Euroopa ja ELi tuleviku kujundamisel.

Euroopa Parlamendivahelise Kosmosekonverentsi delegatsioon EISC loodi 2017 aastal, kuhu kuulub kaks Riigikogu liiget: delegatsioonijuht Liisa Oviir ja Arto Aas. Eesti oli EISCi 2017 eesistuja riik. Eesistuja riigi kohustused on töötoa ning plenaaristungis korraldamine. Maikuus toimus Tartu Observatooriumis Kosmosekonverents, mille eesmärk oli tuua kokku parlamendisaadikud ja kosmosevaldkonna eksperdid üle Euroopa ning populariseerida parlamendiliikmete seas kosmose teematikat ja panna seaduseandjad mõtlema selle peale, kas Eestil on vajadus kosmose seaduse järele. Sama aasta novembris toimus EISCi rahvusvaheline kosmose teemaline plenaaristung Tallinnas, mis tõi üle Euroopa kokku parlamendiliikmeid, kosmose eksperte ning valdkonnaga seotud ettevõtjaid. Plenaaristungil võeti vastu lõppdokument, mis toetab õigusliku raamistiku tugevdamist ja kaasajastamist Euroopa riikides. Eesti eesistumise eesmärk oli tekitada arutelu, kuidas rakendada ettevõtlust kosmose valdkonnas ja tegeleda õigusaktidega, mis seda teematikat reguleerivad.

Parlamendirühmad (sõprusrühmad)

Eesti-Küprose parlamendirühm ja Eesti -Soome parlamendirühm käisid mais visiidil vastavalt Küprosel ja Soomes. Eesti-Valgevene parlamendirühm võõrustas oktoobri lõpus ja novembri alguses Valgevene parlamendi delegatsiooni.

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudeks maksti 2017. aastal kokku 134,2 tuhat eurot, sellest Balti Assambleele 91,4 tuhat eurot, Parlamentidevahelisele Liidule (IPU) 14,4 tuhat eurot, OSCE Parlamentaarsele Assambleele 10,6 tuhat eurot, NATO Parlamentaarsele Assambleele 4,1 tuhat eurot, Läänemeremaade parlamentaarsele konverentsile 6,0 tuhat eurot, Euroopa Liidu Liikmesriikide Euroopa Liidu Küsimustega Tegelevate Komisjonide ja Euroopa Parlamendi Esindajate Konverentsile (COSAC) 1,7 tuhat eurot ning IPU geopoliitilisele grupile 12+, parlamentide peasekretäride ühendusele (ASGP), IPEX ja Rahvusvahelisele Arhiivinõukogule (ICA) kokku 6,0 tuhat eurot.

Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise parlamentaarne mõõde

Riigikogu panustas Eesti EL Nõukogu eesistumise protsessi parlamentaarsete ürituste läbiviimisega, kaasates nii liikmesriikide parlamente kui ka Euroopa Parlamenti. Aktiivse tegevuse alguseks võib pidada juba 1. jaanuari 2017, kui Eesti alustas tööd konverentside eesistujakolmikus Slovakkia-Malta-Eesti. Paralleelselt jätkusid ettevalmistustööd, koolitused ja visiidid.

Riigikogu eesistumise 2017. a kalendris (parleu2017.ee) on viis suurt Tallinnas toimunud üritust. 9.–10. juulil leidis aset Euroopa Liidu asjade komisjonide (COSACi) esimeeste kohtumine, mis oli sisukas ja aktiivse aruteluga. Kohtumine oli ühtlasi ettevalmistuseks 26.–28. novembril toimunud ELi asjade komisjonide (COSACi) konverentsile. Viimane on parlamentaarne mõõtme suurim, üle 300 osalejaga ja ELi 24 ametliku töökeele üritus.

Kõnealusest viiest vaid üks – 21.–22. septembril toimunud majanduskomisjonide esimeeste istung Euroopa transpordiühenduste teemal – oli nn vabatahtlik ad hoc üritus, mille teemavaliku kiitis Riigikogu juhatus Euroopa Liidu asjade komisjoni ettepanekul heaks. Ülejäänud, nagu nt 7.–9. septembril aset leidnud ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika osalejaterohke konverents või 29.–31. oktoobril toimunud EL stabiilsuse, majanduse koordineerimise ja juhtimise konverents, on traditsioonilised formaadid. Nimetatud viiele lisandus 9.–10. oktoobril esimest korda toimunud Europoli parlamentaarne ühiskontrolli töörühma kohtumine Brüsselis.

Lähtudes eesistumisürituste vormi nõuetest, pingelisest ajagraafikust ja võimalustest kasutasime ürituste läbiviimiseks nelja toimumiskohta: Toompea lossi, Hiltoni hotelli, Kultuurikatelt ja Saku Suurhalli.

Eesistumise tarvis loodi Kantseleis seitse tähtjalist lisakohta. Samas oli/on eesistumise edukuses oluline roll Riigikogu liikmetel ning pea kõigil Kantselei üksustel ja teenistujatel. Nt eesistumisürituste edukaks korraldamiseks kasutasime ligi 60 vabatahtliku abi.

2017.a parlamentaarne mõõtme ettevalmistust ja läbiviimist võib pidada kordaläinuks. Ühendkuningriigi EList lahkumise otsus nihutas Eesti eesistumisaja teatavasti poole aasta võrra ettepoole ning Riigikogule tähendas see korralduslikult mahukate ürituste lisandumist ka 2018. aastal. Nii on teise poolaasta eesistuja-parlamendil ka eesistumisele järgneval aastal kohustus korraldada lisaks traditsioonilistele üritustele koduriigis täiendavalt ELi spiikrite konverents ja parlamentide peasekretäride kohtumine.

Avalikkuse teavitamine ja kodanike kaasamine otsustusprotsessi

2017. aasta läheb ajalukku kui Eesti esimene Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise aasta. Tänu põhjalikule ettevalmistustööle sujus kõnealune periood ladusalt, sh laabusid kenasti parlamentaarsed üritused ja tegevused. Riigikogu Kantselei avalike suhete osakonnale tõi see endaga kaasa mitmeid täiendavaid tööülesandeid, kuid kokkuvõttes hinnati eesistumise kommunikatsioonitöö väga heaks. Seda kinnitab ka Riigikantselei tellitud uuring, mille kohaselt sai kõige enam meediakajastust Riigikogu. Edu tõid proaktiivne meediasuhtlus, videolugude tegemine ja sotsiaalmeedia tulemusrikkam kasutamine.

Eesistumise parlamentaarne mõõtme tutvustamiseks viidi läbi kokku seitse Facebooki kampaaniat, lisaks Euroopa Parlamentidevahelist Kosmosekonverentsi tutvustav kampaania. Aasta jooksul kajastati Riigikogu tööd Facebookis 656 korral, kanali sõprade arv kasvas ligi

kolme tuhande inimese võrra, olles aasta lõpul 11 292. Riigikogu töö ja eesistumise kajastamiseks kasutati täiendava vahendina ka Twitterit. Eesistumise perioodiks loodud Flickr'i kontole jõudsid operatiivselt kõik eesistumise ürituste fotod.

Riigikogu veebiarenduses realiseeriti uus fotoarhiivi lahendus (vt fotoarhiiv.riigikogu.ee), toimus veebide sisulehtede ja tekstide süsteemne uuendamine, info ajakohastamine ning tekstide tõlkimine vene ja inglise keelde (eesistumise ajal ka prantsuse keelde). Teisel poolaastal viidi läbi kasutusmugavuse uuring koostöös lepingupartneriga UX Estonia. Uuringu tulemusel kaardistati sihtrühmade kaupa probleemid ja võimalikud lahendused Riigikogu veebi kasutamisel.

ASO pressiteenistus hoolitseb selle eest, et avalikkusel oleks pidev ja selge ülevaade Riigikogu tööst. Põhjaliku eelinfo kõrval pakume meediale tasakaalustatud ülevaateid täiskogu istungitest, pressiteateid alatiste- ja erikomisjonide tööst, ülevaateid RK liikmete välisvisiitidest ning suhtlusest väliskülalistega koos visuaaliga. Kokku edastasime mullu pressile 831 eesti-, 565 vene-, 334 inglise- ja 21 prantsusekeelset pressiteadet. Jätkus pidev koostöö meediaorganisatsioonidega, mille tulemusena andsid RK liikmed hulgaliselt ennekõike komisjonide tegevusega seotud intervjuusid (126) erinevates tele- ja raadiokanalites.

Olulise arenguna võib välja tuua, et lisaks traditsioonilistele fotogaleriidele (kokku pildistati aasta jooksul 419 sündmust) edastasime meediale ka videouudiseid, mis on meediaorganisatsioonide poolt igati positiivset vastukaja leidnud. Kokku tehti 48 videolugu, millest osa olid varustatud ka subtiitritega. Päevakajaliste temade paremaks esiletoomiseks sõnastati Riigikogu veebis 11 fookusteemat.

Trükistest ilmus plaanipäraselt kaks korda aastas ajakiri Riigikogu Toimetised (RiTo) koos autorite vestlusringiga uue numbri esitlusel, millest tehti ka veebiülekanne. RiTo nr 35 oli suuresti pühendatud EL Nõukogu eesistumisele ja nr 36 fookuses oli Eesti julgeolekuolukord. Ilmavalgust nägi ka järjekordne Riigikogu aastaraamat, mis võttis vaatluse alla XIII koosseisu tööperioodi 2016/2017. Juunis ilmus ingliskeelne RK komisjone üldtutvustav voldik, samuti uuendati osaliselt üksikkomisjonide voldikute vahelehti. Vastavalt vajadusele värskendati Riigikogu liikmeid tutvustavat saalivoldikut ja ePubi Riigikogu liikmete elulugudega.

Riiklikke tähtpäevi oleme alati meeles pidanud koos laiema avalikkusega: iseseisvuspäeval 24. veebruaril, Eesti lipu päeval 4. juunil, iseseisvuse taastamise aastapäeval 20. augustil, vastupanuvõitluse päeval 22. septembril jt tähtpäevadel. Pidulikult ja väärikalt tähistati Riigikogus 28. juunil põhiseaduse rahvahääletuse 25. aastapäeva ja 28. novembril Eesti riikliku enesemääramise 100. aastapäeva. Suurürituste läbiviimisel on eestvedajatel tihti abiks kolleegid kogu kantseleist. Korraldajad pälvisid palju kiidusõnu ning kolleegid hääletasid riikliku enesemääramise ürituse kantselei Aasta Teo pjedestaalile.

Traditsiooniline Riigikogu lahtiste uste päev toimus seekord 22. aprillil, mil lossi külastas hinnanguliselt 4000 inimest. Koostöös Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutusega valminud programm andis külalistele võimaluse osa saada koolinoorte laulu- ja tantsupeo „Mina jään“ lugudest ja lauludest; eesistumisest johtuvalt oli mälumängu teemaks „Eesti ja Euroopa Liit“; lastele mõeldud tegevused lähtusid paljuski laste ja noorte kultuuriaastast. Lahtiste uste päeval on külalisi alati meelitanud ka Pika Hermannitorn. Koos lipupäeva ja 20. augusti huvilistega käis aasta jooksul tornis ligi 2500 inimest.

Kokku külastas Riigikogu 2017. aastal 27 321 inimest, kellest 20 256 olid Eestist ja 7065 välismaalased (siia lisandub veel suur hulk külalisi, keda Riigikogu liikmed omal käel on võõrustanud). Väliskülastajaid oli 60 riigist üle kogu maailma. Ekskursioonide arvuks kujunes

755. Et paremini täita külaliste ootusi, viisime õigus- ja analüüsi osakonna kaasabil ekskursantide hulgas läbi rahulolu uuringu, mille tulemusena jäid sõelale uue ja avatuma broneeringusüsteemi, pikema ekskursiooniformaadi ning hariva e-rakenduse loomine.

Oluline sihtgrupp on meie jaoks alati olnud noored. Lahtiste uste päeval kuulutati EV 100 raames välja Noorte Maapäeva valimised. Valituks osutunud noored saadikud osalesid koos Riigikogu liikmetega 28. novembril toimunud Eesti enesemääramise 100. aastapäevale pühendatud pidulikul istungil, kus esitleti Eesti Noorte Manifesti. Kevadel peeti Riigikogus tudengiparlamendi istung, toimus esimese venekeelse Mudel-Euroopa Parlamendi sessiooni üldkogu, augustis külastasid Riigikogu kodutütarde suvelaagrist osavõtjad.

Suurt huvi pakuvad paljud näitused, mida eksponeeritakse lossi erinevates ruumides. Näitused, mida saab näha lossi kunstisaalis, on valminud koostöös Eesti Kunstnike Liiduga, samas on üldine näituste temaatika väga eripalgeline. Sel aastal sai näituste teemavalikul silmas peetud mitmeid olulisi sündmusi, näiteks Eesti eesistumise puhul eksponeerisime külalistele Eduard Viiralti Pariisi perioodi töid, kunstisaalis olid rahvusvaheliselt tunnustatud Kaido Ole maalid. 5. oktoobril möödus 25 aastat VII Riigikogu tööle asumisest, seda meenutas näitus "Taastulemine". 28. novembril avati Valges saalis näitus „Maapäev 100“, mis hiljem liikus rändnäitusena edasi koolidesse. Oma väljapanekutega on üles astunud Norra saatkond, naiskodukaitsjad, Päästeamet, Vene Muuseum jt. Aasta jooksul oli Toompea lossis 16 näitust.

Riigi valimisteenistus

Riigi valimisteenistus on valimisseaduste alusel moodustatud ja töötav Riigikogu Kantselei koosseisus asuv üksus, kelle ülesandeks on Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Euroopa Parlamendi, kohaliku omavalitsuse volikogude, Riigikogu esimehe ja aseesimeeste valimiste ning rahvahääletuste ettevalmistamine ja läbiviimine. Lisaks sellele peab teenistus lahendama muid valimistega seotud küsimusi, sh infotehnoloogilised küsimused. Olulise muudatusena anti *Riigikogu valimise seaduse* alusel alates 1. jaanuarist 2017.a valimiskorralduslike ülesannete täitmine üle seni antud ülesandeid täitnud Vabariigi Valimiskomisjonilt Riigikogu Kantselei struktuuriüksusele riigi valimisteenistus. Vabariigi Valimiskomisjoni varad ja kohustused seisuga 31.12.2016.a anti üle Riigikogu Kantseleile. Vabariigi Valimiskomisjoni ülesandeks jäi valimiste üldpõhimõtete järgimine, teha kindlaks üleriigilised hääletamis- ja valimistulemused, valvata valimiste korraldajate tegevuse järele, lahendada kaebusi ning täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid (sh mandaatide jaotamine, lõplike valimistulemuste kindlakstegemine).

2017. aastal toimusid kohaliku omavalitsuse volikogude valimised, mille korraldamiseks maakonna tasemel oli riigieelarves ette nähtud sihtotstarbelisi eraldisi suuruses 150,0 tuhat eurot. Antud vahenditest rahastati maakonna valimisjuhtide valimisseadusest tulenevat tegevust. Lisaks kasutati riigi valimisteenistuse eelarvet Vabariigi Valimiskomisjoni liikmete ja käsunduslepingute alusel valimiste ettevalmistamisel ja korraldamisel kaasatud isikute tasustamiseks ja sellega seotud maksudeks ning valimiste korralduskuludeks (sh koolitamine, trükikulud, hääletamise teavituskampaania kulu) ning infosüsteemide alaste tegevustega (ettevalmistavad hooldustööd kohaliku omavalitsuse volikogude valimisteks) seotud kuludeks.

Aruandeaasta olulisemaks ülesandeks lisaks kohalike valimiste korraldamisele oli uue struktuuriüksusena moodustatud riigi valimisteenistuse rakendamise ning Vabariigi Valimiskomisjoni ümberkorraldamisega seotud tööd. Samuti osalesid valimiste korraldajad aktiivselt seadusloome ettevalmistamises, olles integraalseks osaks haldusreformi ettevalmistamisel ning valimiste osas teostamisel ning maavalitsuste kaotamisest tulenevate uute valimiskorralduslike regulatsioonide väljatöötamises.

Valimisteenistuse olulisimad infotehnoloogia-alased ülesanded valimiste eelsel ja valimiste vahelisel ajal olid seotud eri infosüsteemide (valimiste infosüsteem, elektroonilise hääletamise süsteem, valimiste veebileht ja tulevikus elektroonilise valijate nimekirja süsteem) kasutusele võtmise ja arendamisega. Erilise tähelepanu all oli aruandeaastal elektroonilise hääletamise infosüsteemi hääle kogumise ja töötlemisega seotud süsteemide üleviimine uuendatud raamistikule, mille käigus jätkati järjest tihenevat koostööd kõikide valimiste infosüsteemide halduse valdkonnas Riigi Infosüsteemi Ametiga. 2017.a eelarves investeringuteks ette nähtud 546,7 tuhat eurot kasutati täies ulatuses erinevate valimistega seotud infosüsteemide (valimiste infosüsteem ning elektroonilise hääletamise süsteemi uusarendused koos hääle kontrollimist võimaldava süsteemiga) arendamiseks.

Riigi valimisteenistuse koosseisus oli 2017.a lõpu seisuga 9 teenistujat.

Koos investeringute ning 2016.aasta eelarvest üle kantud vahenditega oli riigi valimisteenistuse 2017. aasta eelarve kogumahus 1 243,7 tuhat eurot, millest kasutati 1 230,1 tuhat eurot.

Aasta lõpus alustati ettevalmistustega iga-aastaseks Riigikogu esimehe ja aseesimeeste valimiseks ning 2019.aastal toimuvateks Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimisteks.

Arenguseire Keskus

2017.a alustati Arenguseire Keskuse sisulise tegevuse käivitamisega. Tegeleti uurimisprojektide juhtkomisjonide ja ekspertkomisjonide moodustamisega uuringute lähteülesannete täpsustamisega ning hangete ettevalmistamisega.

12. aprillil 2017.a kiitis arenguseire nõukoda heaks arenguseire tegevuskava aastateks 2017-2018 arvestusega, et mahukad uurimisprojektid ei valmi ühe aastaga. Tegevuskava sisaldab järgmisi uurimisprojekte:

- **Avaliku (e-)valitsemise tulevik.** Projektis analüüsitakse e-riigi lahendusi ja avaliku sektori reforme. Tulemuseks on alternatiivsed stsenaariumid avaliku sektori valitsemise kohta aastani 2030, arvestades tehnoloogiliste arengute ja institutsionaalsete muutujate võimalikke koosmõjusid. Uuringu valmimise tähtaeg on aprill 2018.
- **Tuleviku töösuhete mängureglid.** Tulevikustsenaariumite koostamiseks uuritakse rahvastiku arenguid koos töövormide ja töösuhete muutumisega ning analüüsitakse alternatiivseid sotsiaalkaitse- ja maksustamise mudeleid eesmärgiga hinnata nende sobivust ühe või teise stsenaariumi korral. Uuring valmib septembris 2018.
- **Tootlikkuse arenguperspektiivid.** Projekt koondab olemasolevad uuringud ja teabe tootlikkuse kohta. Eesmärk on koostada tootlikkuse arengu alternatiivsed stsenaariumid, arvestades erinevaid mõjutegureid. Kuna tootlikkust määrab väga oluliselt ettevõtete osalemine ja positsioon väärtusloome ahelas, analüüsitakse uurimisprojektis nii siseriiklikke väärtusahelaid kui ka nende seost globaalsete väärtusahelatega. Uuring valmib septembris 2018.

Uuringutesse on kaasatud 55 teadlast ja eksperti, sealhulgas 8 väliseksperti.

Lisaks uurimisprojektidele nägi tegevuskava ette **maailma mõttekodade seire** ehk regulaarse ülevaate andmise maailma mõttekodades avaldatud analüüsides ja arutelude keskpunkti olevatest temadest, seda nii uudiskirja, põhjalikumate publikatsioonide, artiklite kui ka eksperdiarutelude vormis:

- **Uudiskirja** maailma mõttekodade värskematest analüüsides koostatakse iga kuu alates maikuust. 2017.aastal anti välja 8 uudiskirja.
- Detsembris valmis **trendiülevaade „Pikksilm”**, kus eksperdid kirjutasid essee vormis erinevatel tulevikuteemadel.
- Käivitunud on **teemaõhtud**, kus koos pädevate ekspertidega arutletakse valitud teemadel. 2017.aastal toimus 4 teemaõhtut.

Laiema avalikkuse kaasamiseks arenguseire tegevustesse korraldati 14. juunil 2017.a **seminar „Teistmoodi tulevik”**, millest võttis osa kokku ca 85 huvilist Riigikogust, ministriumidest ja muudest ametiasutustest, teadusringkondadest ja mujalt.

29. novembril 2017.a korraldas Arenguseire Keskus koostöös Riigikogu liikme Anne Sullinguga **„Innovatsioonikonverentsi otsustajatele: riigi võimalused ja valikud**. Innovatsioonikonverentsil osales 142 inimest.

Läbi viidud tagasiside küsitlus Arenguseire Keskuse teemaõhtutel ja seminaridel osalejate hulgas andis Arenguseire Keskuse tegevustele 10 palli skaalal keskmiseks hindeks 8 palli.

Arenguseire Keskuses töötas 2017.a lõpu seisuga 6 täiskoormusega töötajat ja 3 osalise koormusega töötajat.

Arenguseire Keskuse 2017. aasta eelarve koos 2016.a kasutamata jäägiga oli 814,1 tuhat eurot, millest aasta jooksul kasutati 601,4 eurot.

Organisatsiooni ja teenistujate arendamine

Kantselei teenistujate arendamise ja tööalase koolitamise eesmärk oli 2017 jätkuvalt teenistujate professionaalsuse hoidmine ja tõstmine, et tagada kantselei põhiülesannete täitmine ja püstitatud eesmärkide saavutamine.

2017. aastal kandis Eesti Vabariik esimest korda Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja olulist rolli. Eesistumise oluline osa ja edutegur oli personali ettevalmistamine. Teenistujate arendamise kontekstis käsitlesime eesistumist kui põnevaid väljakutseid pakkuvat, atraktiivset ja arendavat ettevõtmist. Seadsime eesmärgiks parlamendimõõtmel üritused ette valmistada ja läbi viia peamiselt olemasoleva personaliga, eesistumise läbiviimiseks loodi Kantseleis 7 tähtjalist lisakohta, millede täitmisel rakendasime nii teenistuses olevaid ametnikke (asutusesisene rotatsioon) kui lisajõu tähtjalist värbamist.

Olulisimad sihtrühmad koolitus- ja arendustegevuses olid eesistumise parlamendimõõtmel ürituste läbiviimisega seotud teenistujad (nii sisu- kui korraldusmeeskonna liikmed) ja Riigikogu liikmed, kelle kanda oli ürituste sisuline juhtimine. Selleks kasutati aktiivselt EL eesistumise keskse koolituskava võimalusi, finantseeriti võõrkeeleõpet ning lühiajalisi õppereise ja stažeerimisvõimalusi EL institutsioonide juures.

Juhtide arendamisel kasutati 2017.a eelkõige Rahandusministeeriumi pakutavaid keskseid koolitus- ja arendusprogramme avaliku teenistuse keskastmejuhtidele (arenguprogramm KAJA ja selle moodulid).

Kantselei on säilitanud atraktiivsuse avaliku sektori tööandjana. Teenistujate vabatahtlik volavus oli 2017. aastal 5,2% (2016 - 6,8%). Vabade teenistuskohdade täitmisel kasutati peamiselt konkursse, kandidaatide koguarv oli kõrge (keskmiselt 22 kandidaati ühe konkursi raames). Jätkuvalt oli problemaatiline IKT valdkonna tippspetsialistide värbamine (IT-süsteemiadministraatorid).

2017. aastal värvati vajalik personal ja alustas täies mahus tööd Riigikogu Kantselei struktuuriüksusena arenguseire seaduse alusel loodud ja oma ülesannete täitmisel sõltumatu

Arenguseire Keskus, kelle ülesandeks on ühiskonna pikaajaliste arengute tuvastamine, analüüs ja nende põhjal erinevate arengustsenaariumite koostamine koos Eesti ühiskonnale avanevate võimaluste ja ohtude eristamisega, arengustsenaariumite realiseerimise jälgimine ning vajadusel arengustsenaariumite ja nende järelduste korrigeerimine.

2017. aastal alustas tegevust kantselei struktuuriüksusena Riigikogu valimise seaduse alusel moodustatud riigi valimisteenistus, mis on valimisseadustest tulenevate ülesannete täitmisel iseseisev. Valimisteenistus tagab valimiste seadusekohase korraldamise riigi tasemel, valvab valimiste korraldajate tegevuse üle, korraldab valimiste läbiviimiseks vajalike tehniliste lahenduste arenduse ja halduse.

Kantselei kui põhiseaduslikku institutsiooni teenindav ametiasutus on suutnud säilitada oma positiivset mainet tööandjana ning hoidnud Riigikogu nõustamise ja teenindamisega seotud kõrgelt kvalifitseeritud ekspertide motivatsiooni.

Olulisemad investeeringud

2017. aastal tehti Toompea lossi kinnistul mitmeid mahukaid peamiselt turvalisuse tagamisega seotud olulisi ehituslikke investeeringuid. Suuremateks töödeks olid lossi platsile automaatsete pollarite paigaldamine maksumusega 131,3 tuhat eurot, platsi sillutise taastamine ja piirete paigaldamine kogumaksumusega 374,0 tuhat eurot, kinnistute läbipääsusüsteemi asendamine uuega maksumusega 175,3 tuhat eurot, lossi tuletõkkeseksioonide rajamine maksumusega 82,8 tuhat eurot ning lossi fassaadi korrastamine ja remont kokku 30,0 tuhat eurot.

Lossi platsil teostatud tööde käigus piirati plats staatiliste pollaritega ning ehitati autode platsile pääsuks ning lahkumiseks vastavad läbisõidud koos automaatsete pollarite ning muu selleks vaja mineva tehnikaga. Kogu platsi sillutis võeti ülesse, korrastati kommunikatsioonid tehti uus alus ning taastati sillutis. Riigikogu kinnistute vana ning amortiseerunud läbipääsusüsteem asendati uuega ning ühendati platsil asuvate automaatsete pollaritega.

Jätkus tuletõkkeseksioonide rajamine mille tulemusena renoveeriti Riigikogu hoones ajaloolisi uksi ning aknaid.

Fassaadil tehtud tööde käigus korrastati kaks vett läbi lasknud rõdu, paigaldades neile uue hüdroisolatsiooni ning plaadid. Lisaks taastati veekahjustusi saanud hoone krohv.

Suurimaks remondiks 2017.aastal oli Reformierakonna fraktsiooni tööruumide põhjalik remont maksumusega 67 tuhat eurot. Tubades asendati amortiseerunud elektrivõrk ja valgustus, korrastati küttesüsteemi ning kaasajastati viimistlus.

Väiksemamahulistest töödest teostati Toompea lossi L tiiva kabinetide remonte ning asendati olemasolevat valgustust, et tagada nõuetele vastav töökeskkond.

Riigikogu Kantselei kinnisvarainvesteeringute kava prioriteetideks 2018–2022 on Kubernerai aia rekonstrueerimine, lossi turvalisemaks muutmine, tuletõkkeseksioonide rajamise lõpetamine, Riigikogu kinnistute fassaadide ja katuste korrastamine, tehnosüsteemide remont ning ettevalmistavad tööd Toompea lossi rekonstrueerimiseks.

Infotehnoloogia investeeringute kava prioriteedid on jätkata dokumendihaldus- ja menetlusinfosüsteemi tarkvara arendamist, kaasajastati wifi võrku ning vahetati välja amortiseerunud riistvara. Tegeleti valdkonna kordade loomise ja korrastamisega.

Tarkvaraarendusega seotud töid tehti 2017.aastal kogumahas 95,2 tuhat eurot.

Täiendav informatsioon

Riigikogu Kantseleis oli täistööajale taandatud avalike teenistujate keskmine arv 224,36 (sealhulgas ametnike keskmine arv 86,0 ja töötajate keskmine arv 138,33), kellest Arenguseire Keskuses töötas 2017.aastal keskmiselt 4,45 teenistujat ja riigi valimisteenistuses 8,48 teenistujat (sealhulgas 2 ametnikku).

Riigikogu juhatusele makstud tasud olid aruandeaastal kokku 171,3 tuhat eurot. Riigikogu Kantselei juhtkonna (direktori ja asedirektorite) tasud olid 154,3 tuhat eurot. 2017. aastal arvestati töötasu ja hüvitiste kulu Riigikogu liikmetele ning kantselei ametnikele ja teenistujatele kokku 9 869,3 tuhat eurot.

Riigikogu Kantselei tähtsamad majandusnäitajad 2017. aastal olid järgmised:

- varad 19 983,3 tuhat eurot,
- kohustised 3 869,0 tuhat eurot,
- tegevustulud 33,2 tuhat eurot,
- tegevuskulud 20 331,1 tuhat eurot,
- finantskulud 2 651,8 tuhat eurot.
-

Varad ja riigieelarvesse kuuluv netovara ning kohustused vähenesid aruandeaastal 52 345,6 tuhande euro võrra, mis on peamiselt seotud pensionieraldiste üleandmisega Sotsiaalkindlustusametile.

Riigikogu Kantselei 2017. aasta eelarve koosnes riigieelarvelistest vahenditest summas 27 510,6 tuhat eurot, millest 2016. aastast 2017. aastasse ülekantud vahendid oli summas 946,1 tuhat eurot (sh hoonete ja rajatiste investeeringuteks 187,9 tuhat eurot, valimistega seotud IKT investeeringuteks 421,7 tuhat eurot ning majandamiskuludeks 213,7 tuhat eurot).

2017. aasta lõpuks objektiivsetel põhjustel kasutamata jäänud rahaliste vahendite osas taotletakse nende ülekandmist 2018. aasta eelarvesse eeldatavas mahus 933,5 tuhat eurot ning kasutatakse samal eesmärgil.

ERAKONDADE RAHASTAMISE JÄRELEVALVE KOMISJONI 2017. AASTA TEGEVUSARUANNE

Strateegiline eesmärk – aidata kaasa erakondade tulude ja kulude seaduslikkuse ja läbipaistvuse tagamisele.

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon (registreerimisnumber 70009043) alustas oma tööd 2011. aasta 6. mail.

Komisjoni töö sisuks on kontrolli teostamine erakonnaseaduses sätestatud nõuete täitmise üle.

Põhiliseks tegevuseks on erakondade, valimisliitude ja üksikkandidaatide rahastamise aruannete kogumine, kontrollimine ja analüüsimine.

Olulisimaks tööks aruandeaastal lisaks tavapärasele erakondade aruannete kontrollimisele oli KOV 2017 valimiskampaania aruandluse kontrollimine ja varasemate ettekirjutustega seotud kohtumenetlustes osalemine.

Jätkus ka veebipõhise aruandekeskonna täiendamine väiksemate arendustega.

2017. aasta riigieelarves oli komisjonile eraldatud koos 2016. aastast ülekantud vahenditega 97,5 tuhat eurot, millest kasutati ära 96,6 tuhat eurot. Sealhulgas oli investeringuteks (komisjoni veebilahendus) ette nähtud 10,5 tuhat eurot, millest kasutati ära 9,7 tuhat eurot; komisjoni personalikuludeks 40,8 tuhat eurot, millest kulutati 40,7 tuhat eurot; ja majandamiskuludeks 46,2 tuhat eurot, mis kulutati täies ulatuses.

Komisjoni majandusnäitajad 2017. aastal olid järgmised: varade maht 44,0 tuhat eurot, kohustuste maht 3,6 tuhat eurot, tegevuskulud 114,5 tuhat eurot.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ardo Ojasalu
Komisjoni esimees